

**Довідка про результати внутрішнього
моніторингового дослідження
«Забезпечення в закладі безпечного освітнього середовища, вільного від
наси́льства та бу́лінгу (цькування)» із здобувачами освіти Ліцею № 3
Охтирської міської ради Сумської області**

Термін: травень 2025 року.

Мета проведеного дослідження:

- висвітлити особливості явища булінгу (цькування) у закладі освіти, його форм, можливих проявів та наслідків;
- навчити педагогів розпізнавати ситуації булінгу (цькування), своєчасно реагувати та організовувати системну роботу з протидії булінгу;
- створити систему запобігання випадкам булінгу.

Методи:

- аналіз досліджуваної проблеми;
- проведення моніторингового дослідження;
- обробка й узагальнення отриманих результатів;
- надання рекомендацій щодо запровадження змін в освітньому процесі.

Практичне значення дослідження

Результати моніторингового дослідження дадуть змогу спланувати комплекс заходів, які сприятимуть підвищенню ефективності формування соціальної культури в учасників освітнього процесу, розуміння ними можливих шляхів захисту та профілактики від булінгу.

Загальна характеристика моніторингового дослідження

Програма дослідження передбачала анкетування надавачів освітніх послуг закладу, учнів 1-11-х класів та їх батьків. Опитування здійснювалося на основі сервісу Диск Google за допомогою інструменту форми Google. Респондентам пропонувалося заповнити анонімну анкету за посиланням. Для здобувачів освіти було запропоновано 6 запитань, для педагогів - 6 запитань, для батьків здобувачів освіти - 6 запитань. Загалом участь в опитуванні взяло 967 респондентів, з них: 55 педагогів, 466 здобувачів освіти та 446 батьків здобувачів освіти.

1. На скільки добре Ви знайомі з антибулінговою політикою нашого навчального закладу?
55 відповідей

Абсолютна більшість (100 %) опитаних добре знайомі з антибулінговою політикою навчального закладу, знаючи всі основні положення.

2. Як часто, на Вашу думку, трапляються випадки булінгу серед учнів у нашому навчальному закладі?

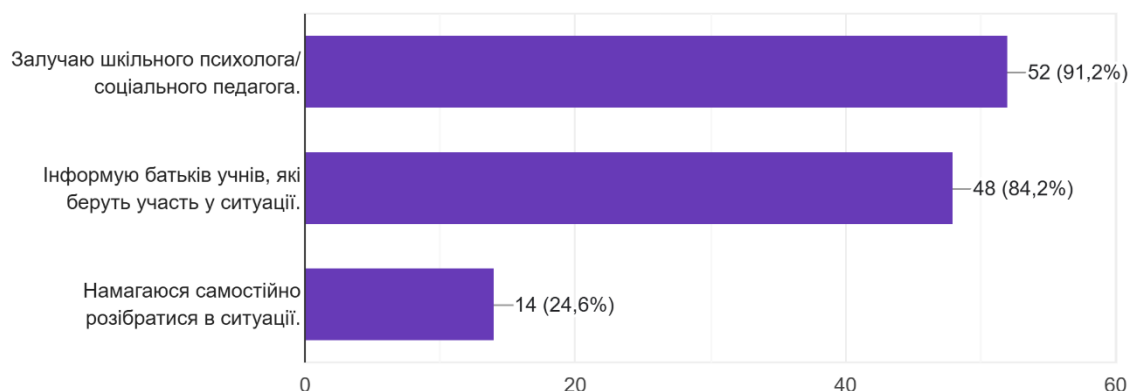
56 відповідей

Переважає більшість опитаних (96, 4 %) вважає, що випадки булінгу серед учнів у навчальному закладі трапляються дуже рідко або майже не трапляються. Невелика частина (3, 6 %) не змогла дати однозначну відповідь.

3. Які дії Ви зазвичай вживаєте, якщо стаєте свідком або отримуєте інформацію про можливий випадок булінгу? (Можна обрати декілька варіантів)

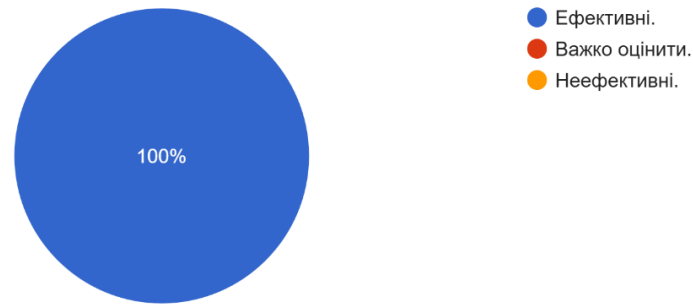
57 відповідей

Найчастішими діями педагогічних працівників у випадку булінгу є залучення шкільного психолога/соціального педагога (91, 2 %) та інформування батьків учнів, які беруть участь у ситуації (84 ,2 %). Значно менша кількість педагогів (24, 6 %) намагається самостійно розібратися в ситуації.

4. Чи ефективними, на Вашу думку, є наявні в нашому навчальному закладі процедури реагування на випадки булінгу?

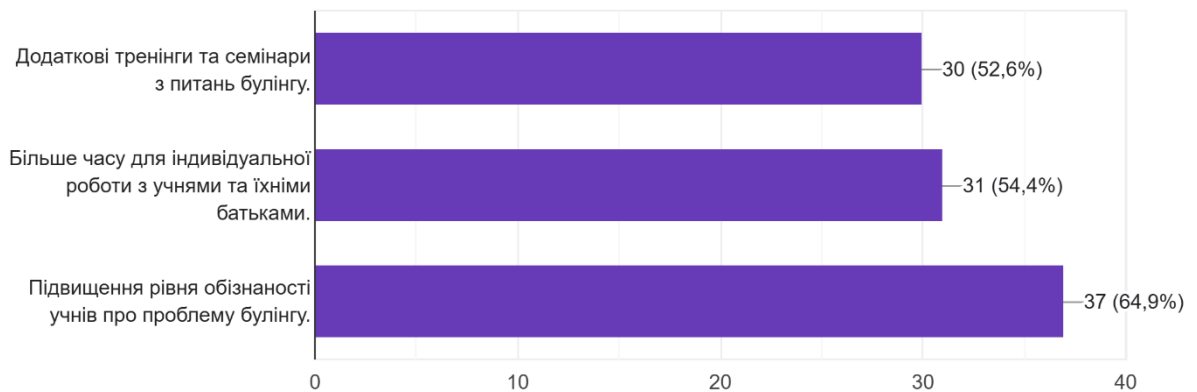
57 відповідей

Абсолютна більшість (100 %) опитаних педагогічних працівників вважає ефективними наявні в навчальному закладі процедури реагування на випадки булінгу.

5. Яку підтримку Ви вважаєте необхідною для більш ефективної протидії булінгу в ліцеї? (Можна обрати декілька варіантів)

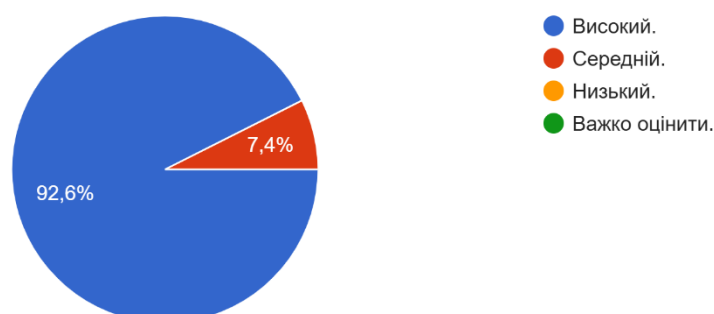
57 відповідей

Найбільш необхідною підтримкою для ефективнішої протидії булінгу в ліцеї педагогічні працівники вважають підвищення рівня обізнаності учнів про проблему булінгу (64,9 %). Також значна частина вказує на потребу в більшому часі для індивідуальної роботи з учнями та їхніми батьками (54,4 %) та в додаткових тренінгах і семінарах з питань булінгу (52,6 %).

6. Як Ви оцінюєте рівень обізнаності учнів нашого навчального закладу щодо поняття "булінг" та його наслідків?

54 відповіді

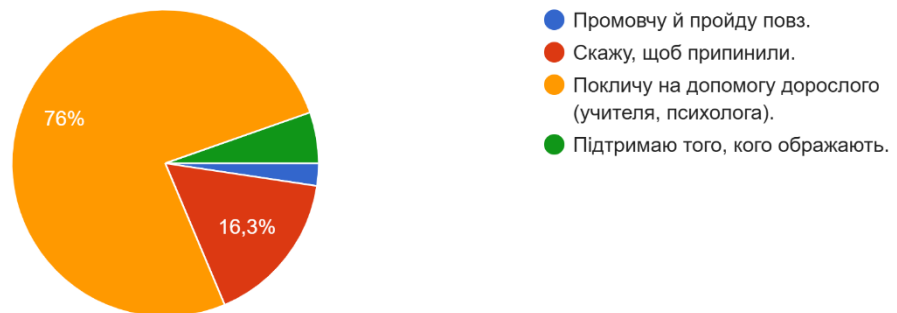

Переважна більшість опитаних (92, 6 %) оцінює рівень обізнаності учнів навчального закладу щодо поняття "булінг" та його наслідків як високий. Невелика частина (7,4%) вважає цей рівень середнім.

Результати анкетування здобувачів освіти:

1. Що ти зробиш, якщо побачиш, як хтось ображає іншого учня?

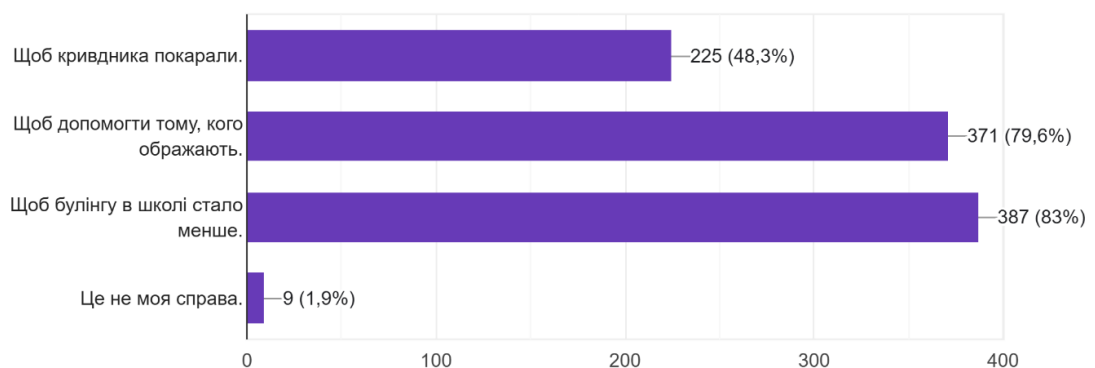
466 відповідей

Переважна більшість опитаних учнів (76 %) оберуть покликати на допомогу дорослого (учителя, психолога), якщо стануть свідками того, як хтось ображає іншого учня. Значна частина (16, 3 %) спробує сказати, щоб припинили. Лише невеликий відсоток учнів промовчить і пройде повз (4, 5 %) або підтримає того, кого ображають (3, 2 %).

3. Чому, на твою думку, важливо розповідати дорослим про випадки булінгу? (Обери одну або декілька відповідей)

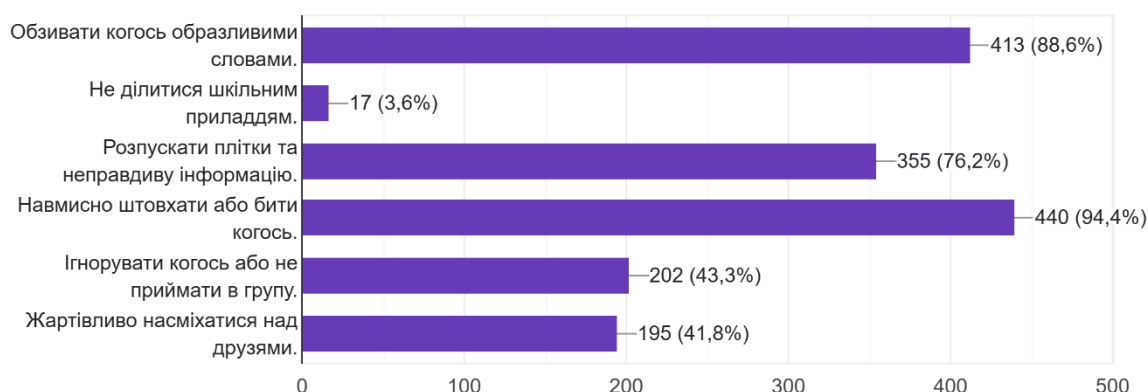
466 відповідей

Більшість опитаних учнів вважає важливим розповідати дорослим про випадки булінгу з кількох причин: щоб булінгу в школі стало менше (83 %), щоб допомогти тому, кого ображають (79, 6 %), та щоб кривдника покарали (48, 3 %). Лише незначна кількість учнів (1, 9 %) вважає, що це не їхня справа.

4. Які з наведених дій ти вважаєш булінгом? (Можна обрати декілька варіантів)

466 відповідей

Більшість опитаних учнів чітко ідентифікують як булінг такі дії: навмисно штовхати або бити когось (94, 4 %), обзивати когось образливими словами (88, 6 %) та розпускати плітки та неправдиву інформацію (76, 2 %). Значна частина також вважає булінгом ігнорування когось або неприйняття в групу (43, 3 %) та жартівливі насміхання над друзями (41, 8 %). Найменшою мірою до булінгу відносять не ділитися шкільним приладдям (3, 6 %). Це свідчить про розуміння учнями різних форм булінгу, включаючи фізичний, вербальний, соціальний та кібербулінг.

5. Якщо твій друг/подруга став жертвою булінгу, що б ти йому/їй порадив/порицала?

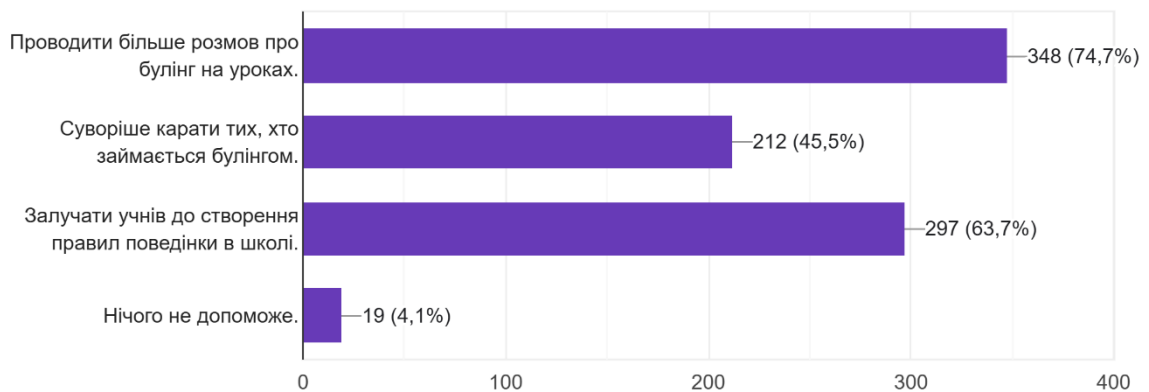
466 відповідей

Переважає більшість опитаних учнів (89, 9 %) порадилася б своєму другу/подрузі, який став жертвою булінгу, розповісти про це дорослим, яким вони довіряють. Значно менша кількість порадилася б почати уникати кривдника (7, 9 %). Лише незначний відсоток учнів порадив би дати здачі (1, 7 %) або зробити вигляд, що нічого не сталося (0, 4 %). Це свідчить про розуміння більшістю учнів важливості звернення за допомогою до дорослих у ситуаціях булінгу.

6. Що, на твою думку, може допомогти зробити наш Ліцей більш безпечним та вільним від булінгу? (Обери одну або декілька відповідей)

466 відповідей

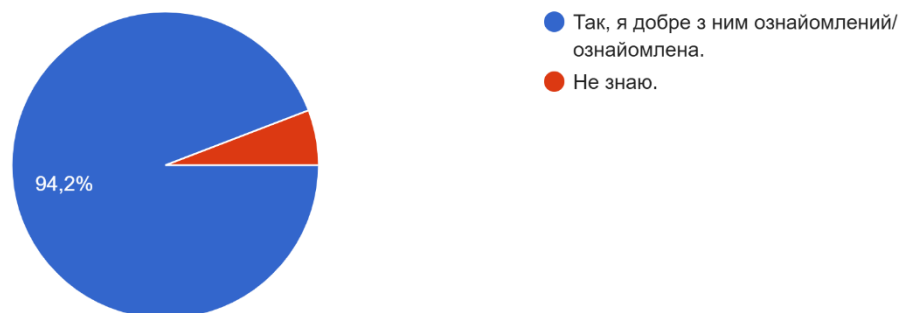

На думку опитаних учнів, найбільш дієвими заходами для створення безпечнішого та вільного від булінгу ліцею є проведення більшої кількості розмов про булінг на уроках (74, 7 %) та залучення учнів до створення правил поведінки в школі (63, 7 %). Також значна частина учнів вважає ефективним суворіше карати тих, хто займається булінгом (45, 5 %). Лише незначна кількість учнів (4, 1 %) вважає, що нічого не допоможе. Це свідчить про розуміння учнями важливості як освітніх, так і дисциплінарних заходів у боротьбі з булінгом, а також їхньої готовності долучатися до формування безпечного освітнього середовища.

Результати анкетування батьків здобувачів освіти:

1. Чи знаєте Ви, що в ліцеї є План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню)?

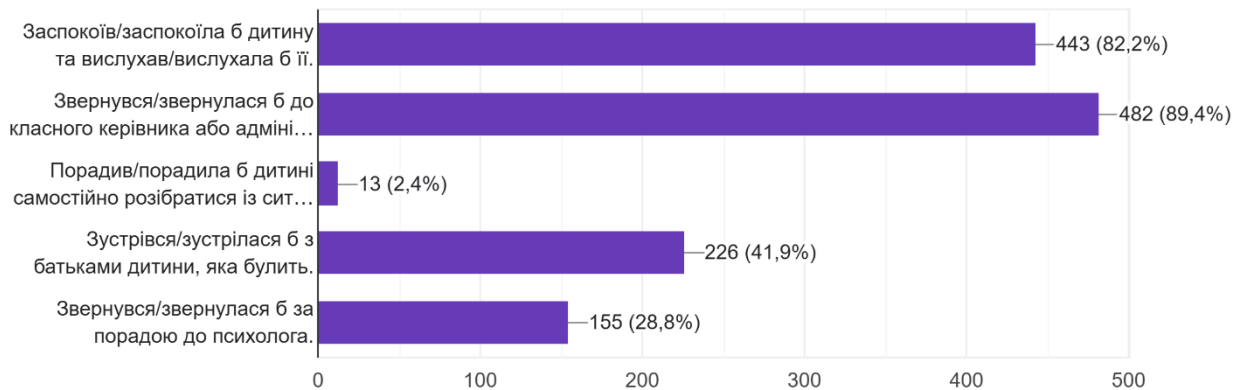
446 відповідей

Переважає більшість опитаних батьків (94, 2 %) знає про наявність у ліцеї Плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню). Значно менша частина респондентів (5, 8 %) не володіє такою інформацією.

2. Якби Ваша дитина повідомила Вам, що стала жертвою булінгу в Ліцеї, якими були б Ваші перші дії? (Можна обрати декілька варіантів)

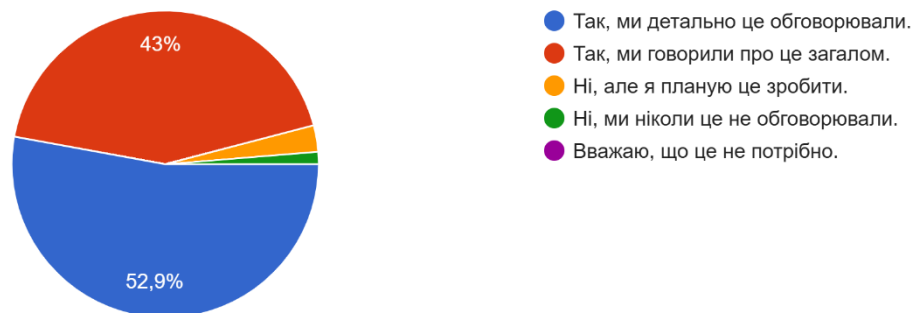
539 відповідей

Першочерговими діями батьків у випадку булінгу є звернення до школи (89, 4 %) та заспокоєння дитини (82, 2 %). Значна частина також розглядає зустріч з батьками кривдника (41, 9 %) та консультацію психолога (28, 8 %). Лише незначна кількість батьків (2, 4 %) порадила б дитині розібратися самостійно.

3. Чи обговорювали Ви зі своєю дитиною, як правильно реагувати на ситуації булінгу, якщо вона стане його свідком?

539 відповідей

Більшість батьків (52, 9 %) детально обговорювали зі своєю дитиною, як правильно реагувати на ситуацію булінгу, якщо вона стане його свідком. Значна частина (43 %) говорили про це загалом. Невелика кількість батьків планують це зробити (2, 2 %) або ніколи не обговорювали (1, 7 %). Лише незначний відсоток (0, 2 %) вважає це непотрібним.

4. На Вашу думку, хто несе основну відповідальність за запобігання булінгу в закладі?
(Оберіть один варіант)

539 відповідей

Переважає більшість батьків (75, 1 %) вважає, що всі перелічені (адміністрація, учителі, учні, батьки, шкільний психолог, соціальний педагог) несуть спільну відповідальність за запобігання булінгу в закладі. Значно менша частина (15, 6 %) вважає, що основна відповідальність лежить на адміністрації закладу та вчителів. Лише невеликий відсоток покладає відповідальність на учнів (3, 5 %), батьків (3, 9 %) або психолога, соціального педагога (1, 9 %).

5. Чи вважаєте Ви, що наш навчальний заклад надає достатньо інформації батькам про проблему булінгу та способи її вирішення?

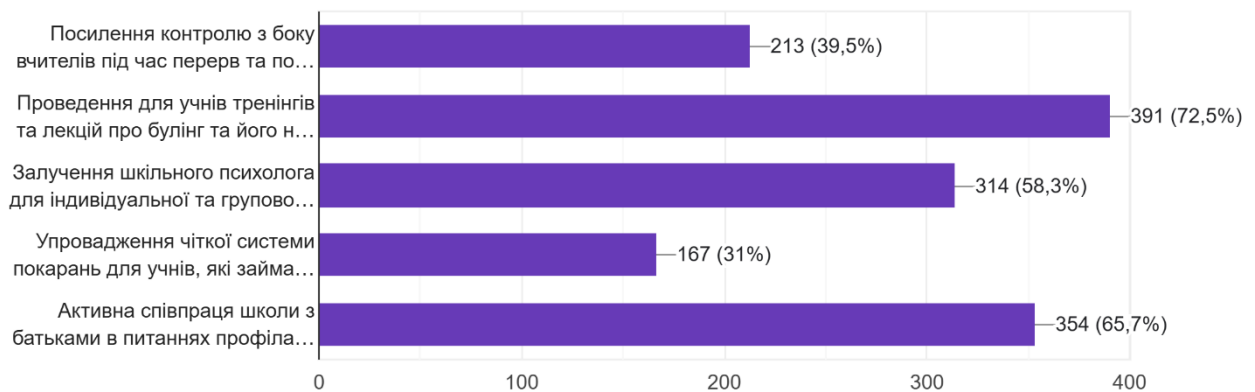
446 відповідей

Переважає більшість опитаних батьків (94, 2 %) вважає, що навчальний заклад надає достатньо інформації про проблему булінгу та способи її вирішення. Невелика частина (4, 5 %) хотіла б отримувати більше інформації, а ще менша кількість (1,3 %) стверджує, що не отримувала жодної інформації з цього приводу.

6. Які заходи, на Вашу думку, є найбільш ефективними для боротьби з булінгом у Ліцеї?
(Можна обрати декілька варіантів)

539 відповідей

Найбільш ефективними заходами для боротьби з булінгом у ліцеї батьки вважають проведення для учнів тренінгів та лекцій (72, 5 %) та активну співпрацю школи з батьками (65, 7 %). Також значна частина відзначає залучення шкільного психолога (58, 3 %) та посилення контролю з боку вчителів (39, 5 %). Менш популярним заходом є запровадження чіткої системи покарань (31 %).

Висновки та рекомендації

Отже, за результатами опитування педагогічних працівників навчального закладу спостерігається високий рівень обізнаності з антибулінговою політикою та однакова впевненість в ефективності процедур реагування на булінг. Педагоги переважно вважають випадки булінгу рідкісними та активно залучають відповідних спеціалістів й інформують батьків у таких ситуаціях. Для подальшого покращення протидії булінгу вони наголошують на важливості підвищення обізнаності учнів, збільшення часу на індивідуальну роботу та проведення додаткових навчань, при цьому більшість педагогів позитивно оцінює поточний рівень знань учнів щодо булінгу та його наслідків.

За результатами опитування учнів, спостерігається загальне розуміння проблеми булінгу та готовність до дій у відповідь на нього. Більшість учнів схильні звертатися за допомогою до дорослих у ситуаціях булінгу, як у ролі свідка, так і в ролі постраждалого друга. Вони переважно знають, де шукати інформацію про антибулінгову політику, хоча значна частина має лише загальне уявлення про неї. Учні усвідомлюють важливість розголошення випадків булінгу та чітко розрізняють різні його форми. На їхню думку, найбільш ефективними заходами для створення безпечного освітнього середовища є виховні бесіди про булінг, залучення учнів до формування правил поведінки та застосування покарань до кривдників, що свідчить про комплексне розуміння проблеми та шляхів її вирішення.

За результатами опитування батьків, спостерігається високий рівень обізнаності щодо антибулінгових заходів ліцею, зокрема щодо існування відповідного плану. У випадку булінгу більшість батьків схильні звертатися за допомогою до ліцею та підтримувати дитину емоційно, а також вважають

спільною відповідальністю запобігання булінгу. Переважна більшість задоволена рівнем інформації, що надається закладом з цієї проблеми. Найефективнішими заходами боротьби з булінгом батьки вважають освітні програми для учнів та активну співпрацю ліцею з сім'ями.

У зв'язку з вищезазначеними результатами моніторингу рекомендовано:

1. Забезпечити проведення моніторингу ефективності плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (грудень 2025 року).
2. Учасникам освітнього процесу дотримуватися чинного законодавства та вживати заходи щодо забезпечення створення в закладі освіти безпечного освітнього середовища вільного від насильства.
3. Заохочувати здобувачів освіти до участі в ініціативах, спрямованих на підтримку доброзичливого середовища в ліцеї.
4. Залучати батьків до акцій і заходів, що пропагують толерантність і взаємоповагу.
5. Підвищувати кваліфікацію педагогів щодо питань психологічної безпеки та профілактики булінгу.